Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 17 ноябрь, 1973 шу. • № 137 (6308) • Мах 2 кеп.

КПСС обкоме

1974 ШЕРА ХХАНКАРЧА БАЛХАШКА ХАННАХЬЕЧ ТIЕХДИКЕИ ТЕХНИКА КИЙЧЬЯРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЙХЬ ЙОАРЖАРАХ ЙОЛУЧА СУНЖЕНСКИ РАЙОНА КОЛХОЗИЙ, СОВХОЗИЙ, «СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» МЕЖРАЙОННИ ОБЪЕДИНЕНИЕ МЕХАНИЗАТОРИЙ ИНИЦИАТИВАХ.

Парте обкома бюрос могазьЙ 1974 шера хханкарча балхашка ханнахьеч тIехдикеи юртбоахама техника кийчъяра социалистически йхь йоаржарах йолча Сунженски района колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» межрайонни объединение механизаторий инициативах.

Обкома бюрос декхарийла йзЙ КПСС горкоман, райкоман, городийн районийн Советан исполкоман, колхозий, совхозий, кхьйола юртбоахама предприятей партийн, профсоюзин, комсомольски организацеи Сунженски района колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» межрайонни объединене механизаторий кхайкара моттигашка дувца, ханнахьеч тIехдикеи техника тоеча чахдаккхара, из лорара, духхаза пайда эцаш лелаяра хоадамболлаш декхараш оттаде, декхараш кхочъашде массанахьа йзЙ йоаржас, цу йгулакха котбаьнаршта моральни материальни роощренеш яра ерригача формаех шерра пайда а эцаш.

Республикански газеташ, моттигашкара кепайозаьзь, телевиденеи радиовещанеи комитет декхарийла и ханнахеи дикеи кхаьжкарча балхашка техника кийчъяра йола механизаторашта, «Сельхозтехника» объединене, кхьйоча юртбоахама предприятеш болхлошта юкъера йхь хадданза ювца.

ЦХЬАНА ЯЬ СОВЕТСКО-ЮГОСЛАВСКИ КОММЮНИКЕ

КПСС ЦК вехаргIа дена 1973 ш. 12 ноябрера 15 ноябре кхачалца доттагIалла визитаца Советски Союзе хиннад Югославе Социалистически Федеративни Республика Президент, Югославе коммунисташ Союза Председатель Иосип Броз Тито. Визит йолча юкъагIа Киеве И. Броз Титоца беседаш хилар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневе. ДоттагIалла хьалаяьа, вIашагIлардаш кхетадеш тешам юкъе болашн йола беседаш йолча хана дига дакъа ламар:

Советски оагIонгахьара — КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхьча мехкашгара гIулакхий министра А. А. Громыко, КПСС ЦК Политбюро члена, Украина КП ЦК хьалхара секретара В. В. Щербицке, КПСС ЦК секретара К. Ф. Катушева, КПСС ЦК члена, КПСС ЦК Генеральни секретара помощника К. В. Русакова, КПСС ЦК члена, СФРIо-рча СССР посола В. И. Степакова.

Югославски оагIонгахьара — СКЮ Президиума Исполнительни Бюро секретара С. Долапца, Союзни исполнительни веча Председателя-заместителя, СФРIо кхьча мехкашгарча гIулакхгахьа волча комиссии секретара М. Минича, Сербе СК ЦК председателя Т. Русакова, КПСС ЦК члена, СФРIо-рча СССР посола В. Пешича, СФРIо Президента А. Шокорапца, СКЮ Президиума дуне хIалхIашта юкъерча гIулакхий бунзамийн отдела заведующе В. Обрадовича, СФРIо Президента советник волча М. Мелковске, СФРIо кхьча мехкашгарча гIулакхашта йолча Союзни секретариата управленин начальника Т. Липковске.

Л. И. Брежневе И. Броз Титоси вIашн хоамаш дир социализми коммунизми хьалъара лелама кхиъяр, дIа-йоха дагабаьлар КПСС-ан СКЮ-нен. СССР-а а СФРIо-на а юкъе цхьана леладу гIулакхан дегIадоалларах советски - югославски гIулакхан гIоагIазара перспективаяи воашта кетIеъоа, хIалъа ишта дуне хIалхIашта юкъера актуальни проблемаш а дуне коммунистически болхлоЙи болама дешаш а дийлар.*

Хьекхайкадир политически, экономически, Iилма-технически, культурни доакъошка цхьана леладу советско-югославски гIулакхгахьара Iалашдув йоаг гIулаяхаш цоаш разъа хилар, белгалдаккхар, хьалхагIа цхьана тIаийца хиннача документаш тIа дIаязъяь положени кхочъашдар цIинна а оагIоно дикка къахьийга хилар. КПСС ЦК Генеральни секретареи СКЮ Председателен лаккха мах бар Советски Союза Коммунистически партенеи Югославе коммунистий Союзан юкъе цхьана гIулакхан леладара дахьке кардIалънарча хIамай. ОагIонашта летачох, советско-югославски гIулакхашка карагIдаьнарашца Iалашдув йоаг оагIорахьара цхьана леладу гIулакхан дегIаухинаш.

ОагIонаша белгалдаккхар, политически, экономически, культурни доакъошка цхьана леладу советско-югославски гIулакхан дIахьий дарц социализмн коммунизмн хьалъара хилар, политически экономически дахьке, культура сферс, просвещенс, Iилма, информацеонни гIулакхий, туризма, кхьча доахьошка йIаьххача хана цхьана леладу гIулакхаш шордара шоаш, тIехьа хилар, СФРIо-нен СЭВ-ан юкъе хIанз леладеча договора дарда тIа Югославе Социалистически Федеративни Республико СЭВ-а гIулакхашта юкъе дакъа лоацар хиларо Советски Союзан Югославенеи юкъе цхьана леладу экономически гIулакхаш чIоагIлара новкъостал ду дынна хет оагIонашта.

Белгалдаккхар, шин мехка халкхий духьа а хIалъа ишта машара, кхерамазен, социальни прогресс кIуйраш чIоагIлар духьа а, дуне хIалхIашта юкъе массе оагIорахьара цхьана леладу гIулакхаш дегIаолалларг духьа йIаьш дикагIа довзара. КПСС-ан СКЮ-нен, СССР-а а СФРIо-на а юкъера тешамн цхьана леладу гIулакхашн чIоагIлара новкъостал деш дола арахьарча политически кхьча актуальни дешаната тайп-тайнарча бовраматка хIанз дIадоладенна тайпара кастаста вIашагIдеттаздлари контакташ леларяи, дагардараша вIаш дагадувлари информацеи яра бокхача лоарIхIамс хилар.

Дунен хIалхIашта юкъера проблемаш юнчча хана Л. И. Брежневе И. Броз Титоси кхьаьста уйла тIаийхIитар кхочъкам кIадбелгга чIоагIлардеи кIоргардараш, дуней тIара политически хьал унахщIена хилийтара новкъарло е гIерташ реакционни агрессивни инзаш леладеча гIулакхаша кхинаре гIулакхаш дувзадаларга дувзадена долча дешашта.

1967 шера 22 ноябрера № 242 йолч Кхерамазен Совета резолюци дIа пун дерригача доакъошка тIехьа ца тетташ кхочъашъяра ларда тIа, Гаргарча Малхбоалера тIема кхувра боабараз, израильски агрессе лаьцаш дIадахарах, Iарбий халкхий законни бокъонаш биззаца боараме юхъметтаотташ латт, аьнна хет СССР-ан СФРIо-нен, лоарIхIамегIарча декларе цаI. Iарбий мехкашта дувзалара Израилда агрессивни гIулакхаш, дегта герзи тIемаши социдара а 1973 ш. 22 октябре шолI хиннача повшешка кхачъалца бIу юхь бигара а хьакхьехьара Кхерамазен Совета резолюцеи по гатта ра чIоагIа таалар хоадамболлаш бехке а лен, оагIонаша делгалдыкххар Израилда авантюристически акцеех кхераме зулаш дала тарлуш хилар. ДIалайIнача Iарбий ерригача территоцеяра Израила бIу Iобарабакхха беза; Iарбий халкхий бокъонаш йизза Iалашъяь хила еэаш и; ишта чакхъяьха еза Палестинерча Iарбий халкъ къаман законни бокъонаш а. Цу тайпара лардя тIа, Гаргарча Малхбоалерча ерригача территориеи дойма, суверенитета, территореи бIарчъала сийдара лардя тIа мара вIашгIехьдаргдац, аьнна хет СССР-ан СФРIо-нен, из дов нийсконцеи чIоагIеи политически къоастадела. Советски Союзои Югославеи дIаххайкадеу Гаргарча Малхбоалене машар оттабар а цу районечча ерригача паччахьалхенашгеи хьалхъашгеи тешшамера кхераязле Iалашъяр а духьа дIаса а чIоагIга къахьега шоаш кийча хилар.

Л. И. Брежневеи И. Броз Титосн белгалдаьккхар турпалча вьетнамски халкъа коталон исторически лоарIхIам, бакъдар халкъа боахам юхъметтаотташбараи социализм хьалъараи Вьетнама Демократически Республика IIахо а новкъостал де, Къуббехьен Вьетнама Республика Ханна йолча референдумн правительства оагIон эффективно хьалаца СССР-ан СФРIо-н лаьрхIа хилар. Сайгонски режимо Парижски соглашени чIоагIга телххеш хилар белгал а дьккха, оагIонаша хьакхайкадир из соглашени цунна юкъе дакъа лоацаш мел бараша лоарзаргIа ца йоакхкхаш кхочъашъяра, Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкхий суверенитети закони бокъонаши биз ца лархIара, ерригача Индокитане инйсхони чIоагIен машар оттабар а шоаш тIехьа хилар.

Л. И. Брежневеи И. Броз Титоси хоадамболлаш харцаха лаьрхIар халкъ цхьаоагIон правительство дIаяккхарга, тIема диктатура оттаяргга, мехка патриотически прогрессивни инзашта духьала массовни террор йолаярга кхочъашъ дола чалийски реакцеи пуй га доахача империалистийн гIулакхаш. Цар хьакхайкадир Чиле халкъо ший лоламн социальни прогресси бахьан а долаш лоаттабеча кхъасаца шоай солидарность хилар.

ОагIонаш дIа-хьа дагаяьлар Европерча хьалах шоашта хетачоа. Цар бакъдар кхераязлеи цхьана гIулакхаш лелаярен дешашта йола ерригача Европа юкъара соеашеи толаме чакхъяьхара юкъе конструктивни дакъа лаца шоаш кийча хилар. Ерригача Европа юкъарча совещане тIехьара этап цаччахьалхенаша керте латтарий бовраме чакхъяькхар совещане дакъа лоацача дерригача мехкий хъштташта махеттара хургдар аьнна хет Советски Союзан Югославенеи. Европера герзи герзашцара инзаши кIезигдара практически гIулакхаш чакхдахара тIехьа я оагIонаш, цар белгалдаккхгI, политически кхоккам кIадбелгга тIема кхоккам кIадьбаргга дIакхоачашлара шоаш, чIоагIга лоархIам беш хилар.

Белгалдаькххар шакхе паччахьалхе дунен ерригача районашка кхоккам кIадбелгга лергIа чакхдаха аьнна IIа, политически дунен хIалхIашта юкъера хьал овлангара дена тоадара герз Iоадегта социдар, чIоагIен эффективни тIальожам а оттабь, ядерни гергий санна, ишта массазарча гергий а тайпан чулоапш, массане а цIендаь а герз дIадоакхкхаш вIашгIехьакхкхар этгара лоарIхIамегIа хургдар аьнна хет Советски Союзан Югославенеи. Герз дIадакхкхара дешашта Дерригдунен конференци гIулдега сиздара тIехьа дагт уж. Шийца а оагIоно хьалдоаш цхьаьна тIема бюджеташ кIезигъяра хьакъосал Советски Союзо ООН-е дIаязеи. нача предложене тIара иден.

Л. И. Брежневеи И. Броз Титосн белгалдаькххар хIанз дунен хIалхIашта юкъерча нарах тIадоладенна дикача хувцамаша, лаьта доккха, нах дукха хиларга хьежжа доаяш, дерригача механишта хIанзалеп керттера дешаш кхоастачеа цхьатарра боозо йолаш дакъа лаца торо лулга.

Советски Союзои Югославеи белгалду Алжире хиннача цхьаьнен дIакхетенза йолча паччахьалхенний IV конференце итогаш империализмана, колониализмана, кердача колонализмана духьал доаттабеча кхоссаме боккхача доарIхIаме хилар, къаьстта Iарбий халкъашен мехкашен кортамхькъе бахьан израильски агрессеза духьал доаттабу кхоссаи цхьа барт а болаш цар хьалаецар а долаш.

ОагIонаша боккхача маьхе лоархI социалистически а, цхьаьнен дIакхетарца а, кхьдуча а мехкана, дерригача машар дукхадезача, демократически, прогрессивни инзаша машарца цхьана дахаря принципех дIаъо кхоккам кIадьбаргга чIоагIга, цхьатарграра бокъонех дунен хIалхIашта юкъера вIаш цхьана леладу гIулаккаш хилийтара дIа-хьа дагаяьлар оттатлехьашца дерригача хилийтара дунен обществености эгараш шерагIа долла гIоаярш вIашагIтохар лоарIхIаме долга. Цу хьакъосах бокхача лоархIаме, цун иденшеи тIаъкхаъмашен машара тIехьа кхувсарий болама юкъе керда, шера муГаяш чудоладе гIо дергдолаш йола, Москве хиннача машар бозача ниий Дерригдунен конгресс хилар белгалдаькххар.

СФРIо Президенто, СКЮ Председателе Иосип Броз Тито, Югославе коммунисташ Союза Председателена И. Броз Титос Советски Союзе-ъьча доттагIалла визитъ, вIаш шерреи беркатен дагабаларо Советски Союзен Югославен хьалъаха дикагна, социализмаи машарен духьа дIаъо КПСС-ан СКЮ-н СССР-ан СФРIо-н юкъера доттагIалла вIаш леладу гIулакхашн чIоагIдергIкнарах шоаш тийша хилар белгалдар.

* * *

СФРIо Президенто, СКЮ Председателе А. Броз Тито доттагIалл визитаца Югославе хьийхар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев. Хьоашагlга хьехар раьза хиина тIаийцар.

ХОАДАМБЕЧА ШЕРА—ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

Сунженций болам хьаллаьцаб

Дукха ха йоаццаш Сунженски района кхъьегамхоша вай республика бергIача механизаторашка, колхозий, совхозий специалисташка кхайкарап дир Iан хIа на техника лергIга йоарзеига вIашгIехьдаккхарап 1974 шера хIанкарча бIаьстан балхаш дIадоладеш, лаларз из дика кийчъяри уж тIехьехаш.

Сунженщаша дIадоладаль из дика гIулакх дагтара къоабадда хьаллаьлар Гроэненски района «Загорский» совхоза механизаторашца.

Механизаторашца а ремонтинщаша а доц деннад март бухгт хьаллалаеьа ерригача техника бIаьстан балхаш дIадоладаро кийча хIанзйта, аьнна. Цар ишттта лаьрхIад ремонтни средствех кхетамца пайда эца, цхьа бахьан а мегарг йола оатхалаш тоае.

Шоай деша дай ба загорщаш. Газанера йьхоз механический мастерске, тхьоаьле еттача жIовний зовне гIар-тата. Уххаза латт трактораш, цар тIара хьаьжка узлаш. Хьинаре кхъьегаш боахх ремонтикаш.

Техникана ремонт еш боазкараша дика кхета цоашта ъьаьнахашка латта дехкар. Цудухьа къа а дика хьет цар. Царна ъьже кIезига баш шоай гIулакха бакъбола говзанчаш. Царех ба токарь Геназов Ширвани, сварщикаш Дакалаев Султани, Дугаров Мовладй, слесарь Рзачов Ефим, трак. тористаш Дудуркаев Заньямха, Эдильбиев Лаьча, кхыбараш.

— Хьалха капитальни ремонт яра «Сельхозтехника» тайп-тайнарча ремонтни отделенешка кхувлар оаха трактораш — йоах совхоза керттера инженера Яндербиев Мухтара. — Цигара цIабоалаяь трактораш сихха йохар, хIаьта боахама кIезига ше хилаца ду ремонтат. Хьанз оаха тхоЙ нагерече тоаяр ерриге трактораш. ХьалхагIе а Iалашъо запаснои оатхалаш, кхийола материалаш. Хьаьта хIара механизатора цIий, на дикагIа ма хой, цIий трактора гIулакх, цунна эцар фуд, хунца еза оатхаш малагIа я. Из гIулакх оаха дIадоладар бахьан долаш ремонтни балхаш дикагIа а лел тха, гIаьта трактораша дIадоладар толуш лоз а деннад..

Кхашкарча балхех техника мукъаьнна духха ха еше а, Iилма-ле а кIезига гIулакхаш дадъаш цунна ремонт яра. Пичъагlча квартала графикага къежка соа. хоза механически мастерске коллектив декхарийла я 14 трактор тоае. Хьанзле а мастерске хоз нагарагIара аравьнчаьл 5 трактор, кхы а ужжал трактораш я цIий тоеца, гIаьта царех 2 ужд деношка тоаяь яргIолаш а я.

Биьлан совхозе тIехьатосса юртбоахама инвентарь тоае а. Из тоаю бригадашка.

Къьастта дика лел юртбоахама инвентарь тоаяра болх Ибраков Рамзана кулгалдача тракторно-хIаьта хIара механизатора цIий, на дикагIа ма хой, цIий трактора гIулакх, цунна эцар фуд, хунца еза оатхаш малагIа я. Из гIулакх оаха дIадоладар бахьан долаш ремонтни балхаш дикагIа а лел тха, гIаьта трактораша дIадоладар толуш лоз а деннад..

Кхашкарча балхех техника мукъаьнна духха ха еше а, Iилма-ле а кIезига гIулакхаш дадъаш цунна ремонт яра. ПичъагIча квартала графикага къежка соа. хоза механически мастерске коллектив декхарийла я 14 трактор тоае. Хьанзле а мастерске хоз нагарагIара аравьнчаьл 5 трактор, кхы а ужжал трактораш я цIий тоеца, гIаьта царех 2 ужд деношка тоаяь яргIолаш а я.

Биьлан совхозе тIехьатосса юртбоахама инвентарь тоае а. Из тоаю бригадашка.

Къьастта дика лел юртбоахама инвентарь тоаяра болх Ибраков Рамзана кулгалдача тракторно-

Грозненски района «Советская Россия» ахача колхоза хьайбан леладеларанта юкъе дикагIъярех и доярка Исаева Хадишат. Из болх беза а безаш, доккхал а деш Хадишата бу 13 шу да. Колхоза правление, партийн, профсоюзин организацеша, дружкеа хестаьвь, ахчан совгIаташ тийнад цунна. Шура кхиъяра шера йола план иит бетта кхочъашъяьй, хIаьта хIанз 1974 шера чотах болх беш а я из. Ше лелабева хIара кхоабача IаттагIара денна 8 киломграмма кхоачаш шура йоаккх цо хIанз.

СУРТА ТIА: Исаева Хадишат ше йьккха шура истиш йоаь.

И. ПЛИЕВА сурт.

II БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

ИйслагIча пятилетка кхоалагIча, хоадамбева шера къьастга-ма вахте бохкка толам баьккхаб «Южэнерго-химзашнтт» яхача Ростовски управлене Грозненски монтажни участка коллективо. Дерригача технико-экономически йзьхоамий 11 бетта план 15 ди хьалха кхоачашъяьй цо. Юха а шоай торонашка а хьежа шера тIаийца декхараш 20 ди хьалха кхоачашлара хIанз яьз тIабаХийтта къьастгаш ба Валерий Николаевич Мишина кулгалдеча пу участка болхлой.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Ханал хьалха

ИйслагIча пятилетке дика къьастгама толамаш доахаш къебоаг-га гроэненски химически комбината болхлой.

Къьастга дика къьхьегама толамаш даха карагIдаьнад Казюпа Юрий Николаевича кулгалдеш йолча синоа-анетон доаяккха производства коллектива. Пятилетка кхоалагIча, хоадамбева шера план укх деношка кхоачашъяьй цар. Уххаза дика къьастгаш хиларца белгалбаьннаб аппаратчикаш Смагонин Даннил Алексеевич, Кузьменко Николай Николаевич, Марченко Анатолий Васильевич, слесарь Обухов Валентин Фомич, ишта кхыбараш а.

Л. НАЗАРОВА.

Кердача хьувкъама лард йоллаш

Юртбоахама шу чакхдоаккхаш республика колхозийн совхозийн кхоа леладелаш тIадоагIача шера чубаьхьаргболча хьуъкъама лард йоллаш ба. Цу дакъе доарIхIамегIа дарех гIулакх да кIезига дIакхоачашлара культурай фу кийчъяра. Колхозашеи совхозашеи фуна дакъа лаьрхIа 8 эзар тонн алат кийчаь дIаоттадаьлъа. Из дз, хьажжIаш ца лаьрхIача, планагIа доагIачох 84 процент, е соажка цу хана хинначунца яийсдича цхьа эзар тонн дуккагIа.

Фу чутоссара план тIехьоаг-чашъяьй Гудермесски Наурски районашца, Грозненски районо — 96 процент.

Бакъда эсала лел из гIулакх шпачох ах а фу кийчдина йолча Назрановски, Надтеречни, Ачхой-Мартановски районашка.

ПланагIа доагIачуа дуккагIа черибобоаки культурай фу кийчдаьд Назрановскин Гудермесски районашка, Шелковски районе 27, Шалински районе 58 процент кийчаьлац.

Республике дуккагIа доаха боахамашка хьажжIаш чунца, йоаллаш латт, хIаьта а хьажжIаш фу кийчдара йоагIаш йола йоаккхаш из ги еш боахамаши дукха да. БIаьсти дIаоъча культурай фу кийчдара план кхоачашъяьна яргIоанзилга кхетадеш хила беза боахамий кугалкой специалисташ.

Лоххьа йоаллаьна сводка къьхьох цхьоалагIа ноябрь тIа-кхоачаш бIаьсти дIаоъча культурай фу кийчдара IуГаяз районашка мишта латт:

(План проценташа лаьрхIача)

Районаш	Дерригача бIаьсти дукхагIа фу кIаял йоаллаш	Зернобобови культурай фу	Хьажжий фу
Ачхой-Мартановски	16	9	126
Веденски	—	—	8
Грозненски	96	76	20
Гудермески	115	274	57
Малгобекски	81	54	13
Надтеречни	64	70	23
Назрановски	41	119	19
Наурски	106	82	16
Ножай-Юртовски	—	—	75
Советски	—	—	33
Сунженски	84	70	2
Урус-Мартановски	80	60	13
Шалински	81	58	69
Шелковской	65	27	58
Республике тIолла	84	70	28
1. XI. 1972 ш. хиннар	74	66	49

Къахьегама толам

Тха колхоза кхъьегамхой дика толамаш дацха нагъабахар Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 56 шу дихарца. Тхан колхозашка Дика-тежига рапорт ду паччахьалхенга ялат, духх, шура, кхыйола юртбоахама продукташ дохкара шера план шоаш толамца кхоачашъяра.

Укх шера духххьашка тха колхозе йлайнадар 1000 гектараш, тIа гурахьа дуе ялат. Хlара гектара тIара юкъара лаьрхIача 26 центнер гурахьа дийна ялат чуийар оаха. Ишта хьукъам чуэларах тха колхоза вIашгIехьдьлар паччахьалхенга ялат дохкара план дикка тIехьоаг-чашъяьне.

ПIалвуташ да тха хьайбан леладелаша дика толамаш а. Хьогетъе а кхоачашъяьй паччахьалхенга шурен дуккагIа дохкара шера план. ПIалвеиа дIаевнад 300 тонн соягIа шурен 300 центнер духхх.

Хьайбай продукташ дуккагIа яхара а йьржача социалистически йхье хамъьлара а йоалаш къахьийгар тха колхоза толашгIбоаца доярка Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхъярча Совета депутата Озанова Хамсият Чермоевна керте даттага шоалагIеи технологически цеха болхлой.

Цу коллективе хIара беттта тIехкхоачашъяьй шин план. Цо 14 но-ябрь кхоачашъяьй шеттта беттта план. Хlанз декабрь чотагIа бензин дихарца кхоачашъяьй я из. Планал сонгIа дIаденнад 3 эзар тонн бензин.

Ишшта толамаш доахаш къьхьегаш дезаш коллективе вIашгIехьдаккхар технологически установкаш нязагIеи компрессорни оборудованеха бизза пайда а эцаш, механизаторша цхьаьна хьайбанга таа чакхъяьхара технологаш эрганкхта тоа а еш творчески болх бар бахьан долаш.

Технологи а техника а эргаяккха тоаеча лицка гIулакхаш нарагIдуза лацIоанда рационализаторашт низаторашт ер шу долладелча денз производстваца юкъе-ъьаьнай 20 рационализаторски предложеня. Царех хьажжина пайда бохкка ба.

Шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьаъча кхоъсаме хьайбанга лелаеш хьайбанга бокхагIа бокхагIа оператораш Мурзаев Батыр, Ковалевский Виктор керте лаття бригадаш. Хlара дийнахьа-на заланеш 106—108 процент кхоачашъяьш цар.

Шоашгара хьажжан гойташ къьхьегаш ба машинисташ Горский Михаил, Тарасюк Михаил, машинисташ гIочнаш Истамуэова Iайна, Мочалов Валерий, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ДЕКАБРА ЧОТАГIА

Газах бензин дакхара шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьаъча кхоъсаме хьайбанга бокхагIа «Грознефтегаз» производственни управленеча комсомол Шеченко Владимир Полимерзаводнеч керте даттага шоалагIеи технологически цеха болхлой.

Цу коллективе хIара беттта тIехкхоачашъяьй шин план. Цо 14 ноябрь кхоачашъяьй шеттта беттта план. Хlанз декабрь чотагIа бензин дихарца кхоачашъяьй я из. Планал сонгIа дIаденнад 3 эзар тонн бензин.

Ишшта толамаш доахаш къьхьегаш дезаш коллективе вIашгIехьдаккхар технологически установкаш нязагIеи компрессорни оборудованеха бизза пайда а эцаш, механизаторша цхьаьна хьайбанга таа чакхъяьхара технологаш эрганкхта тоа а еш творчески болх бар бахьан долаш.

Технологи а техника а эргаяккха тоаеча лицка гIулакхаш нарагIдуза лацIоанда рационализаторашт низаторашт ер шу долладелча денз производстваца юкъе-ъьаьнай 20 рационализаторски предложеня. Царех хьажжина пайда бохкка ба.

Шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьаъча кхоъсаме хьайбанга лелаеш хьайбанга бокхагIа бокхагIа оператораш Мурзаев Батыр, Ковалевский Виктор керте лаття бригадаш. Хlара дийнахьа-на заланеш 106—108 процент кхоачашъяьш цар.

Шоашгара хьажжан гойташ къьхьегаш ба машинисташ Горский Михаил, Тарасюк Михаил, машинисташ гIочнаш Истамуэова Iайна, Мочалов Валерий, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ДЕРРИГА ХЬИНАР–ХОАДАМБЕЧА ШЕРА

Октябрь мацца седлал, йоаххал дерригача дуйсе тIа шерра яржа йоаленна ха я яр. Доккха бераг доллаш латт КПСС XXIV съезде хIайкхоьча машара программех, къаьстта Леонид Ильича Брежнева цу юкъе ше лоаттача даьккъа, цо IаболабIаьча наьккъех.

Советски наьха хьинар, творчески говзал, къаьстгача оьсарле аьIъей цу гIулакхо. Тха завода коллективе я хоалу ма болгIало. ВIалла я хиннаша тха предприяте хIинз санна яржка, айсина социалистически яхь. Пятилетка дIьлагIа дола шу гарга ме гIерг сибIаьгIа бага болалу яхьа сибгIа-Хьинаре къаьстгаш чакхъьякхар тха электроинструменташа уьк шера хьалкара кхо кварталь. Иштта лакха цифраш хиннаш тхо пIаккха я. 9 бетта йоаргIача планал совгIа 409 эзар сома маьца продукци екъай охьа пачкхьалкхенна. ВIадахача шера цу юкъе ехкачарга 17 эзар продукци экстромашинкаш дIаяьхьийтай майн мехка а кхича мехкашка а.

Йоккха эргало хиннай продукце дикка дIаьгIаьча я (тхоай керттера сахьт йоаргIа декъал из-за дIай). ВIадахача бIаргача шера 54 эзар мара арабеннаьлаьнзар тхона шолгIа яьолиш ма йоаь электроспецмаьлаш (тIехьаьрга) пIелгаш говзалца яь я уж). Дукха къаьстгар тха конструкторашка, инженераша, рационализатораша цу тайнера пIелеш дукхагIа я кхы а дикагIа а арахецца гIерташ. Цу гIулакхех дикка ка а яьлар цар. Уьк шера нйс бетта уж свердловскаш 129 эзарнера дIакхачйта вIашткъьдьяьнад тха. Лоарлаьме котало я из.

Цхьаьккха а да белгалдаккха деззаш. КПСС XXIV съездо къаьстта теркам тIабахийта белгалдир нихи ша товарищ дукхагIа арахецара. Из лош шиг терк камера далийтаз тха партийн, профсоюзни организацеша. Уьк пера 9 бетта заводо арахецаьнад уж товараш 2.794 эзар сома маьха. Уж да, планаз 650 эзар сома дукхагIа.

Ха алIло ме йода ехь а айIургба ду гIулакха лоархIам. Цулухьа массайолча тха производственни участкашка уж товараш дукхагIа арахецара резервази лохаш ба инженерно-технически болхзоб, экономисташ. 1974 цера 4000 эзар сом бIа маьха уж арахецца яьна да цхьаьккха оттаздеш деккараш.

Дерриге творчески къаьстгаш, хьинар, говзал оагIаьнгIаьккхай завода балхлош шоай предприятие сий лакха лоаттадара. Из дехар дукхъьлча дика къаьстгараш хоадамбечадургдаь. Производства эффективность аье. Гилма, техника говзал кокъьякха предприяте дерригача кхоачйнех дукхагIа пайда эца, материал ваш экономгIоно я. Цу тайнера оьсарле къьл я лаххагIа боарам тIа яккха — из да тешаметIа болла лиьнь.

Цу деллай уьйла еш, тохкамаш деш, анализ еш тхона гучакъьнчай дукха торонаш, резервази. Цулухьа дукха ха йоаннаш ерригача республикерча промышленни-предприятешка встречни планаш оттае аьнна уж тIа а хьийе, кхайкарал де вIашткъьдьяьнар тхо.

Встречни план — этта гIулакх дац. Кердача 1974 шера тховшта лургIойна планал совгIа 1.100 эзар сома маьха продукци доаладо лаьйлар предложенеш а тIайлар.

ХIанз оаюш тховшта хьатIадоагIача шера чотах хьалхаьха оттаздеш из лоарлаьме деккар кхоачашкара четаме кIайн а ешш дикача хьоккамашца чакхдоаккхаш доаххтхо.

Уьк ударни шера йоаленна яхье Iальмате дукха къаьстгаьча къаьхегама маьхаш гучабIаьнад тха коллективе. ХIанз уьк сахьате тх тха цехвшка 1975 шера хьалхарча квартала чотах къаьлсеш 115 совгIа саг ва, тIехьа ас диъ шера йоагIа план кхаь шера кхоачаш а яь. Царех цхьабарий цIеш ерш яхь лор. Уж да антейно-пресс-центр цхьа прессединица Камалаева Дугархан, литейщик Гизатулин Мубаракша. Цудухьа резервощик Экажев Яхььи, фрезеровщица Таласкинова Хьава — дукха ба уж-м, массане а шераш яьхь варгваь.

ХIаьта сборочни, литейни цехий бIаркча коллективаш гIаьна тIа пятилетка дIьлагIа ба — йоаьна балха итоган е тха вIашткъьдьяьнаш. Селхан шоаш баь болх мелладаь, минитаб, малагIа гIалат дьнад хоь цхоллагIча дIайдьяьна IуфрийнахIара тха производственни участка коллективана.

ДукхагIа теркам тIабахийтаб оаха моральни, материальни стимулашта. Каст-кастагIа, дукхагIа тел хьалхе яьккхаргIтта, премеш, кхидолта дезз совгIаташ. ХIара бетта окъьязза заявкома заседьни куй заводо баьча баьча итоган еш, дикагIйоаь коллективаш къоастаеш.

Дукхъьлча теркам тIабахийтаб оаха моральни, материальни стимулашта. Каст-кастагIа, дукхагIа тел хьалхе яьккхаргIтта, премеш, кхидолта дезз совгIаташ. ХIара бетта окъьязза заявкома заседьни куй заводо баьча баьча итоган еш, дикагIйоаь коллективаш къоастаеш.

Дукхъьлча тхоай коллективе йоаржаьь Iаш тхо социалистически яхь. Доккха хьошша тоссеш-ешш тха чу шера Орджоникидзерча «ОЗТ»ехь Гроэнерча «Электроприбор» яхчеч иш болча заводашка. Каст-кастагIа итоган ю оаха тхоьнга кье яьржача къаьстгаш тха къаьнга. Цу кхоачашкара оьсарле яьлх а лаххагIа боарам тIа яккха — из да тешаметIа болла лиьнь.

Цу деллай уьйла еш, тохкамаш деш, анализ еш тхона гучакъьнчай дукха торонаш, резервази. Цулухьа дукха ха йоаннаш ерригача республикерча промышленни-предприятешка встречни планаш оттае аьнна уж тIа а хьийе, кхайкарал де вIашткъьдьяьнар тхо.

Встречни план — этта гIулакх дац. Кердача 1974 шера тховшта лургIойна планал совгIа 1.100 эзар сома маьха продукци доаладо лаьйлар предложенеш а тIайлар.

ХIаьта оаюш тховшта хьатIадоагIача шера чотах хьалхаьха оттаздеш из лоарлаьме деккар кхоачашкара четаме кIайн а ешш дикача хьоккамашца чакхдоаккхаш доаххтхо.

Уьк ударни шера йоаленна яхье Iальмате дукха къаьстгаьча къаьхегама маьхаш гучабIаьнад тха коллективе. ХIаьта уьк сахьате тх тха цехвшка 1975 шера хьалхарча квартала чотах къаьлсеш 115 совгIа саг ва, тIехьа ас диъ шера йоагIа план кхаь шера кхоачаш а яь. Царех цхьабарий цIеш ерш яхь лор. Уж да антейно-пресс-центр цхьа прессединица Камалаева Дугархан, литейщик Гизатулин Мубаракша. Цудухьа резервощик Экажев Яхььи, фрезеровщица Таласкинова Хьава — дукха ба уж-м, массане а шераш яьхь варгваь.

Хьаьта сборочни, литейни цехий бIаркча коллективаш гIаьна тIа пятилетка дIьлагIа ба — йоаьна балха итоган е тха вIашткъьдьяьнаш. Селхан шоаш баь болх мелладаь, минитаб, малагIа гIалат дьнадтад хоь цхоллагIча дIайдьяьна IуфрийнахIара тха производственни участка коллективана.

Дукхъьлча теркам тIабахийтаб оаха моральни, материальни стимулашта. Каст-кастагIа, дукхагIа тел хьалхе яьккхаргIтта, премеш, кхидолта дезз совгIаташ. ХIара бетта окъьязза заявкома заседьни куй заводо баьча баьча итоган еш, дикагIйоаь коллективаш къоастаеш.

Дукхъьлча теркам тIабахийтаб оаха моральни, материальни стимулашта. Каст-кастагIа, дукхагIа тел хьалхе яьккхаргIтта, премеш, кхидолта дезз совгIаташ. ХIара бетта окъьязза заявкома заседьни куй заводо баьча баьча итоган еш, дикагIйоаь коллективаш къоастаеш.

Дерриге творчески къаьстгаш, хьинар, говзал оагIаьнгIаьккхай завода балхлош шоай предприятие сий лакха лоаттадара. Из дехар дукхъьлча дика къаьстгараш хоадамбечадургдаь. Производства эффективность аье. Гилма, техника говзал кокъьякха предприяте дерригача кхоачашкара оьсарле къьл я лаххагIа боарам тIа яккха — из да тешаметIа болла лиьнь.

Цу деллай уьйла еш, тохкамаш деш, анализ еш тхона гучакъьнчай дукха торонаш, резервази. Цулухьа дукха ха йоаннаш ерригача республикерча промышленни-предприятешка встречни планаш оттае аьнна уж тIа а хьийе, кхайкарал де вIашткъьдьяьнар тхо.

Встречни план — этта гIулакх дац. Кердача 1974 шера тховшта лургIойна планал совгIа 1.100 эзар сома маьха продукци доаладо лаьйлар предложенеш а тIайлар.

ХIаьта оаюш тховшта хьатIадоагIача шера чотах хьалхаьха оттаздеш из лоарлаьме деккар кхоачашкара четаме кIайн а ешш дикача хьоккамашца чакхдоаккхаш доаххтхо.

Уьк ударни шера йоаленна яхье Iальмате дукха къаьстгаьча къаьхегама маьхаш гучабIаьнад тха коллективе. ХIаьта уьк сахьате тх тха цехвшка 1975 шера хьалхарча квартала чотах къаьлсеш 115 совгIа саг ва, тIехьа ас диъ шера йоагIа план кхаь шера кхоачаш а яь. Царех цхьабарий цIеш ерш яхь лор. Уж да антейно-пресс-центр цхьа прессединица Камалаева Дугархан, литейщик Гизатулин Мубаракша. Цудухьа резервощик Экажев Яхььи, фрезеровщица Таласкинова Хьава — дукха ба уж-м, массане а шераш яьхь варгваь.

Хьаьта сборочни, литейни цехий бIаркча коллективаш гIаьна тIа пятилетка дIьлагIа ба — йоаьна балха итоган е тха вIашткъьдьяьнаш. Селхан шоаш баь болх мелладаь, минитаб, малагIа гIалат дьнадтад хоь цхоллагIча дIайдьяьна IуфрийнахIара тха производственни участка коллективана

СОЦИАЛИЗМА НИЗБОЛА ЧIОАГIАЛЕ

М. Г. ГРИГОРЬЕВ,
инарал - полковник, стратегически гIулаккхаята лаьрхIача Ракетни бIуни главнокомандующе хьалхара заместитель.

ХIара шера 19 ноябре советски халкъо экарен флотех тIемаш-ца белгалдоах ракетни бIуни артиллереи Ди. ДIайолленачу традицеца советски наха ца дийахьа бахбу шолг ракетчашан артиллеристаш, хIаьта шиттa Iнамахой, техникаш, оборони промышленносто боллхой — низбола ракетни артиллерийски герз хьалдаьрзаш.

Цхьа бахьан доацаш хержадан из дн. 1942 шера 19 ноябре Сталинграда тохке советски бIуно низ болаш дIайолаяь контрнаступлени тIемаш истореч чуъа эттара гIоргьянынгIа болча котало а йоаккхаш чакхъьлаьр, Сталинградски тIем тIа бIаьвгIа хьагучьлаьлар немецко - фашистски бIуно 330 эзар салтечун группировка оборона хоадеелга, гобелга, хIалакъеларга Iалашдаьча артиллере лоархIам.

Гитлеровски гIаьрахочуш лоатталъа кхоьсаме артиллеристаш карагIдьянна тIехьдьяна денаьра тIема гIулаккаш дездеш бел галдоаккх 19 ноябрь артиллере Ди санна.

Дагадохийтарга вай, вай тIема промышленносто тIема дIъ шера фронта 188 эзар советIа йоккха топи 347 эзар миномета енна хIара, хIаьта уж фашистски Германе хьаьжеш дукха тIех хIинна хилар. Арахецар керда толлаштIа йола системаш, реактивни установкаш.

Артиллере низо Советски Гершапгарча Низшта комиссотал дир Ленинградан Москвачу тIаьвогIа моастагIа юхатоса. Из бар Сталинграде, Курски дуге, Днепр, Дунай, Висла, Одер бахьан долаш бахьа тIем тIа фашистски бIу дIалакбелга Iалашъь бола низ. ТIехьдьяна докхха дакъа лаьцар артиллере кортамкъаьле яккхара мисси а Советски Экъаро Малихбоелени Кьулба - Малихболени Европе кхоачашъеча, гитлеровски Германии империалистически Японии бокъонна кагъеча.

Советски правительства лаккха мах бабб артиллеристай денаьча гIулаккхий. Дахье лорачча хана цар хинненна тIема майралеп турпалхой. 1800 совгIча артиллерица эттара дезагIа дола совгIат денниаш — Советски Союза Турпална цIи. 800 артиллерийски даькъеч соединенеи. ТIема бафIагIкхаьта правительственни совгIа-тан денна.

Тлом чакхбаьнначу тIехьагIа дIаяхача хана Iалашъе доккхий ракетни артиллерийски дивизеи Москвачу тIаьвогIа моастагIа юхатоса. Из бар Сталинграде, Курски дуге, Днепр, Дунай, Висла, Одер бахьан долаш бахьа тIем тIа фашистски бIу дIалакбелга Iалашъь бола низ. ТIехьдьяна докхха дакъа лаьцар артиллере кортамкъаьле яккхара мисси а Советски Экъаро Малихболени Кьулба - Малихболени Европе кхоачашъеча, гитлеровски Германии империалистически Японии бокъонна кагъеча.

Советски правительства лаккха мах бабб артиллеристай денаьча гIулаккхий. Дахье лорачча хана цар хинненна тIема майралеп турпалхой. 1800 совгIча артиллерица эттара дезагIа дола совгIат денниаш — Советски Союза Турпална цIи. 800 артиллерийски даькъеч соединенеи. ТIема бафIагIкхаьта правительственни совгIа-тан денна.

Тлом чакхбаьнначу тIехьагIа дIаяхача хана Iалашъе доккхий ракетни артиллерийски дивизеи Москвачу тIаьвогIа моастагIа юхатоса. Из бар Сталинградан хиннад Советски Гершапгарча Низшта моастагIа Федора. Моллаг1ча сагага из болх дIабаьа йиш йолаш бацаь. Халонех ца кхераш из бехтехкаьне болх болга кхетадеин кхъьхьатгрдола. сагага дар вар эпшаш хиннар. Цу тайпара гаг ва аьнна хийтар цунна Чеботарев Александр.

— Дукха хьолахь хьайна дела-дегIа тьайна тIаьхьа-гIаьрдарий Iаг — аьнна хьаттар цкъа бригадирца Чеботареча.

— Негарда, Кхы малув соца болх бергбар? —жоп делар Александра.

— Хьайна ноькъост Iа Iайха лезача бакъьаьха хетт сона.

— Дика да. Сайца болх бе Колесников Александр хьалдаргна аз.

Йиттa болабелар Чеботарев Александра бежа Iун атта браца къьхьегама нийс.

ХIаьта ше болх бе дIаболабенначу хьалхарча шера денз дика толамаш доахаш къа а хьийгар. Йиттa. хIалхIара шера пIай 500 грамм хинна ше лолладеча тIехьара хьайбана 910 грамм духх тIехкетитар по. Цу шера цкъа планан планан совгIа тIакхетитачу духха алалеч совгIа эзар сом аха делар Александра.

Цхьайтта шера леладир цо духха кхоьба хьайбан. Хьаьгга хIанз иттлагIа шу да цо шурий - товарни фермо болх бу.

Духха ха дика цкъа болх беш дика новз Чеботарев Александр колхозе керттерча зоотехника Курсаев Махьмуда.

— Александра болх бечу метте дерриге а вашгIехьа хул. Цо леладу доахаш масса хана дизаш шеннеи хул. Цунга хьежжа дукха хул цо леладелча доахана луш йола ца шура а.

Вежа Iуна болх хIа ба. Цхьабакъьа, хала да аьнна Александра шиг болх лерттIа кхоачаш ца беш хинадан. Халонашца, кхоачамбашарашца кхоьсаеч доаттабе арме йолаш Iежий из. Сийлахь - бокхха Даьхен тIом болабенначу хьалхарча шера денз из чакхбаллалла сайер волаш тIом бар Александра.

Еттача бокхкхиъча топий пхоъчашта. самолеташа чухкуьсеча бомбашта кIал. хIоттама молагIга хана Бут, Днепр, Дунай, кхыча хиштта тIаьш тоххар хиннав Александр.Дукхазза пийсъеннай переправаш. тIаьш лелхийта дезаш моттнгаш а.

Вежа Iуна болх хIа ба толамца тIом бар хиларах Слава яха ордени масеех медали енний Чеботарев Александра.

Тlом тIа санна толамца кхоачашъа ца шиъ декъаза тIаьш ше болх беча а. Цунна тешаш ду балха тIа дика толамаш доахаш къьхьегарах пуйна еннача Сийлен грамотаца, кхыча совгIатаца. Хlаьта тIем тIа деннача лаккха правительственни совгIаташтта тIеххIиттий цунна енна Ленински юбилейни медаль. Октябрьски революце ордец.

Йиттa хIара дийнахьа ниъ хьо ца бешъ кхъьеч цо колхоза экономика чIоагIьнца, пIелагIча пятилетка тух кхоалагIга, хоалабеча шера юртбоахама къьхьегамхоь а хьалхашка латта декъаран толамца хоачашшар духьа. Цунгара масел ян колхоза кхыча хьайбаш леладераша.

С. КОРАБЛИНОВ.

КарагIдаьнначох тоъам ца беш

Ййелагlча пятилетка кхоалагlча, хоадамбеча шера юртбоахама продукташ йоахиттен кийчьелчен хьеламхьажар духьа шерра социалистически яхь а йоаржкаь къьхьегар бахьан долаш дика толамаш дахь вашгIехьаларгар тха колхоза къьхьегамой. Дахьен амбарашка оаха чутесса 4200 тонн ялат, планагIа 3200 тонн йолча.

Белгалбаьнна къьхьийгар ух шера тха колхоза шоллагIча бригадерча ялаташ леладераша. Пачхьалкхенна цар дIаделар 1500 тонн ялат.

Во толамаш дахаьнар № 3 йолча бригада ялаташ леладераша а. Ухлаза хIара гектара тIара чуййар 23 центнер кIа. Цу хьукъмамо торо хьалиттар бригада коллективага ялат доахкара план дикка тIеххоачашъе.

Хьинаре болх беш къьбоагIа колхоза хьайбаш леладераша а Ухх шера тIабалача 10 бетта Даьхенна цар дIаенний 811 тонн шура. Из хул планагIа йоагIаьчу 18 тонн духьагIа.

Йиттa толамаш дахьа белгалбаьккхаь тха колхозхоша Сийлахь - бокхха Октябра 56 шу гIиъ. Цхьабакъьа карагIдьянначох тоъам баь Iе дага дан тхо. Кхы а духьа пIулаккаш да кхоачашше дезаш. Хlанз з планал соьлга юртбоахама продукташ дIалуш ба тха колхоза къьхьегамхой.

В. ГОРДЕЕВА,
Малгобекски района «Кавказ» колхоза керттера экономист.

М. Г. ГРИГОРЬЕВ,
инарал - полковник, стратегически гIулаккхаята лаьрхIача Ракетни бIуни главнокомандующе хьалхара заместитель.

эттара хьалхара советски баллистически ракета вай конструктораша алапа дай-мехка цIийъьаьна материалех лъьх хилар. 1947 шера октябре вай мехка дика аьттув боалаш кхоссер эттара хьалхара дай-мехка баллистически ракета. Цунна бакъ тоххаьно хьалхехар цу средства йоккхий торонашш тIе цунах пайда эпара йола шерра перспективаш. Iалъьмате массен лакха йодаш хилар Iалашдора практически ракеташ. та духьале ца дулга, тIема кхоачам шоашца бахьара тодашаргIен гIойленачIен хуьлийтар уж.

50-гIа шерашу долларча юхье Советски Экъаран Тlема-Форда Флотагех кхьмар йдерни герз. Из герз дIакхуьхьардола керда ракета хьавра проблема хьалхашка эттар. Оборонни промышленносто конструкторни бюроштен инженерно - технически составан дьалхашка лоархIаме декхар оттадир ракетий керда, низболашгIа йола обрадеш лоашдаьна хIна кийчьен герза низашка дIаяйлеп. Из декхар а толаме кхоачашдир. 50-гIа шераш юкъьдаьхьа тIехьагIа СССР-е хьа а яь, герза цIийъьашка дIаелар континенташтта юкъе кхуьса ракеташ.

Цу тайпара, хургдар гуш йолча КПСС политико советски халкъага йиш хилийтар лоошцача ханен тIом чакхбаьнначу тIехьагIарча халача хьалашкех тIехдика котало яккха — Советски пачхьалкхенни дунен социализмэ ергначу системаш оборонни низ боярам боашдаш цIоагIа алсамбаьккха дола ракетно-йдерни герз хьаде. 1960 шера 14 январе СССР Лъкхехьарча Совета цIьаьгIча сессе хьакхайкадир Гершапгарча Низйй керда тайпа—вай экъара керттера тIема низ, агрессор ракета. Ракетно - йдерни герз деГIадолаядена дъьхьа доккхий толамаш белгалдаьхар а Советски паччьалкхенни дунен ергначу социалистически содружествон оборонни низ цIоагIбара дъьхьа-ра ракетни бIуни боккха лоархIам хъоьбалбар а духьа 1964 шера артиллере Ди хийца а дийца ракетни бIуни артиллереи Ди аьнна цIи тIилар.

Ракетни бIу хьехинарча тоъел лоапача хана цIенкъаттта хурша-маш хиннад цуи тIема техникана. Тоъелар ракетно - йдерни герза тIема, эксплуатационни, экономикэ показательностиннa. Хьа а яь экъара дIакхьалъа пизаген дерхIарашкен дилларча бе-бе йола, континенташта юкъе кхуьса низ-бола баллистически ракеташ. Хlанз дунен тIа ши Советски Герзашпорча Низшта енна ракеташ кхоачаргIоьнца моттиг. Низата дилларча йоккхийча электростанце, ял тIех я цар двигателеш, Iалашмате боккха низ бола йдерна оарядаш чубаяжа керттера йоакъош шинчаха а йоккхадаьча кхоачаде моташ я континенташта юкъе кхуьса советски ракеташ. Ракетни герзех довзла кхы кIе-энгагIча лоархIаме доаца тIема гIулаях хьоккхадаьна хIама йи а я пийса юкъе Пакистан хилар. Йiашш километраш лаккха урагI-йолхаши Iалъьмате массен хиларо ракеташкА йиш хуьлийт 25-30 минута итт хъар а цхьа духьагIа а шиъ бе Ракетни герза толашгIа хиннад ракетно-йдерни герза гIулаккхаш а. Ракеташ цхуьса установкаш авто, матизаци яь а кхоссача хана цхьаккха тайпа гIулаях ца эшаш а я. Кхоссача хана еш йола арригна управлени гашнара еш а командан сиххен тешшамех кхуьсача установкашка дIакхоачаш йиш хуьлийтар а я. Эпшаш мелхьа ши-нутте тIема кийча бола стратегически гIулаяхаштта лаьрхIа Ракетни бIу Советски Герзашпорча Низий чIоагIагIа бола иэз, империалистически гIоьзарий агрессивни уйлаш юхаетташ йола керттера средство а хинна дIаэттад.

Ракетни бIуи тIема торонаш Iалъьмате йоккхий хиларо цхьана-а тайпара бовбаш цоай керза оперативно - тактически тIехьдика котало яккха — Советски паччьалкхенни дунен социалистическэ содружествон оборонни низ цIоагIбара дъьхьа-ра ракетни бIуни боккха лоархIам хъоьбалбар а духьа 1964 шера артиллере Ди хийца а дийца ракетни бIуни артиллереи Ди аьнна цIи тIилар.

Ракетни бIу хьехинарча тоъел лоапача хана цIенкъаттта хурша-маш хиннад цуи тIема техникана. Тоъелар ракетно - йдерни герза тIема, эксплуатационни, экономикэ показательностиннa. Хьа а яь экъара дIакхьалъа пизаген дерхIарашкен дилларча бе-бе йола, континенташта юкъе кхуьса низ-бола баллистически ракеташ. Хlанз дунен тIа ши Советски Герзашпорча Низшта енна ракеташ кхоачаргIоьнца моттиг. Низата дилларча йоккхийча электростанце, ял тIех я цар двигателеш, Iалашмате боккха низ бола йдерна оарядаш чубаяжа керттера йоакъош шинчаха а йоккхадаьча кхоачаде моташ я континенташта юкъе кхуьса низ-бола баллистически ракеташ. Ракетни герзех довзла кхы кIе-энгагIча лоархIаме доаца тIема гIулаях хьоккхадаьна хIама йи а я пийса юкъе Пакистан хилар. Йiашш километраш лаккха урагI-йолхаши Iалъьмате массен хиларо ракеташкА йиш хуьлийтар уж.

ВЕЖАРАШХА ВІАШАГІКХЕТАР

Вежарашха йолча Нохч-Піалгіайн Кlийбасела - Хlирийн республикин йоазохкоша вІашагІкхетара хетаниа топ жесстенни сайренга чІоагІа дог ГІоздашша Тарскe баха нах кийчу дукха ха ер. Доккхача шеЙта саина Іалашмаге хоза кийчалаш Ду ВІашагІкхетара лаьрхІа йоаг Культура Ша. Къалбасела-Хlирий литературча а краевedenне а музеинарство суртІй въстакхаш ер. Дозаг хача шерий сурташа гойтар Дахен тІема тІа дакъа лоацаш хlинаца Къалбасела-Хlирий йоазохкахой произведенеш. Цу кохке чу Нохч-Піалгіайнен йоазонкой Ахматова Раисай. Чахкиев Саида, Яндиев Джамалдина, кхачар произведенеш. а ГІалгІай, эрсий, хlирий мотталла язьк культура ШІагІа дІачуоалача хьалтехаар «Машца доагІаала, тхо деза хьаьний!» «ШІажжа дохаардоаца СССР халкъий доттагІал чІоагІ а луада дегІа а доагІаала» яха лоаучаш а.

Зал хьа-лийназа бар нах. Дукхабелача вежарашца вІашагІкхетача вежаяш пун бІаь совгІа саг — колхозхоЙ, гІулакхера нах, дешархой.

Лоацца къамаьл а деш сайре хьаййиллар Коста Хетагурова цІерагІча колхоза парторгапизацне секретара А. В. Джабиева. - Цуо тІехьагІа гулбенаш дина хьалхаш ка къамаьл пир Къалбасела-Хlирий йоазонхоЙ Союза председатель С. Маьрзоева. Цо дийнар вежаяша йолча республикай йоазонхоштеп гостаеш юкъера дукхаха хана деш хьадоагІача, тІехь-тІехьа чІоагІлуш долча доттагІалаех. Ший къамаьлана С. Маьрзоева къаьстта белгалъяккхар гІалгІай вежарашхой Д. Яндиева, С. Чахкиева, хІаьта иштта массанена дукхаве зава шоай мехкахочу Г. Кайтукова творчеств о.

Лохлаш зурма, тоха ваа фата - йолаш цоай пІева байракхаза зале чубоал пионераш. Царна юкъе дар гІалгІай, хlирий, эрсий, кхыча къамел дола бераш. Цар эпаш лу хьашшта, дІайха моарша1 хоатт шинна республика вежарашхошка. - ЧІоагІа, дІаьхьа тІоагаш а детташ безаме тІаьнІ цар хьашшна а фусамдашца а къона лечиннаш.

Зале яха а сатем этгар: трибуна тІа ва Нохч - Піалгіайнен поэт Джамалдин Яндиев. ЧІоагІа на безаме на лалайтар гулбенаш раша поэта стихотворененнка. Поэт деташ кхочаеш цар дегашка, хьедора цо царна этгара бочагІа йолча тІехьагІ. Ший тайпара ВІалгІенан Яндиева поазе цхьаккха сар ваташар юстара. Дукхьал стихай пІеграша а дог тохаделлийтар лалуьгІарий: «Вахтер» «Дешархой тоттий мотт». «Сага моттт».

Нохч-Піалгіайнен къонача поэта Чахкиев Саида гІалгІай а эрсий а меттала йийшар гулбенаш раша чулоацам кІоагІра, художественнин гоозал лакха хиларца чІоагІа терхам тІаоаш йола ший стихаш: «Наьхьашш», «Дъала халхар» (Эсамбаев Махьмуда хьастаеь), «Сенях кхерабеннаб яІаназ?

Иштта бокккача безамца тІаййар тулбегінаша вовзаш воаш Къалбасела-Хlирийнен поэт Г. Кайтуков. Йокхха патриотизм, кІоагІта граждасственность доазув доацаш бокхха Дахьенгара безам болш йола цу поэта творчестве республике моттеп гаьнна аравха а йоазаш я.

Кайтукова дийнар дукхаха хьона деш хьадоагІача вежарашхоша йолча республика поэташшарий ший доттагІалах а творчески бувзамех а. ТІаккха цо йийшар цу чІоагІча доттагІала хетаьв йола хlирий а эрсий а меттала ший стихаш. Бокхачу терхамца гІалгІаша, хІираша, эрсаша интернациональни чулоацам болча Г. Кайтукова стихаш ка.

Цу сайрийна Тарске бахача маьх бокхха салоІам хиларг, хlирийн гІалгІайн литература кхы а кхаьчначу довзарга соаца хьадоахошца вІашагІкхетара чІоагІ. дар гІалгІай. эрсий, хlирий, гуржий болаш Тарске бахача ма ца шоашта а, хІаьта иштта шин лоалахарга республикашта а юкъера доттагІал.

Цу хьакъехьа ше къамаьл деш парте райкома секретара В. А. Кесаева вахар:

—ХІара ух тайпара вІашагІкхетара чІоагІа дина а беркате а гІулакх да. Цо кхы а чІоагІлу вежарашца доаца халкъашта юкъера доттагІал, кхы а шедар парна юкъера тайп-тайпара бух заманш. Тхо тешаш да, таха1 Нохч-Піалгіай республика йздархошца вІашагІкхетаро а из доахардоаца доттагІало йолаш. ЧІоагІ1ам беркате фу тесса хиларах. Пригородни района кхьахьегаьнгой цІерагІа аз баркал оаг хьашшта—Нохч-Піалгіайнен йздархошта, хІаьта цар керда творчески толамаш дахар а лов сона.

Сайре йистехоалаш гулбенаш рамта художественни самодеятельноста концерт отгалар.

А. БЕКУЗАРОВ,
СОАССР Тарски юкъера школа директор.

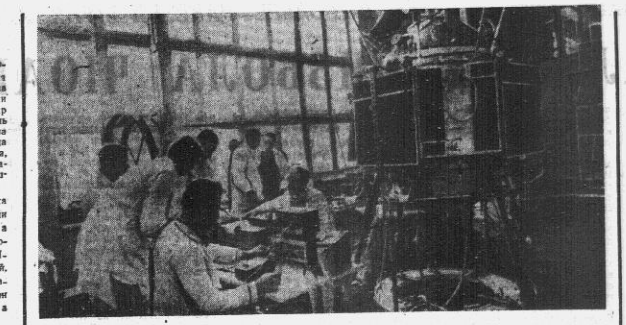

Социалистически мелкаша вІаш ишъна машара гІулакхашта космически яьссаеланш тахкарен пайда эпареи программа тІа белгалдаьча тайпара 1973 шера 30 октябре урагІанхІитай «Интеркосмос-10» яха лаьттан искусственни спутник.

Магнитосферан ионосферан электромагнитни бувзамаш къастадеш шерра геофизически тохкамий комплекс чакхъяккхача лаьрхІа е спутник.

Спутника тІа оттаьр Советски Союза, Германски Демократически республика, Чехословацки Социалистически Республика спецналисташа кийчьв аппаратура я.

СУРТА ТІА: комплексни тохкамаш ду «Интеркосмос-10» яха-ча спутника. Аьздехьа — тохкаш деча дакъа доацаш бола Германски Демократически Республикера Ингмахой.

О. КУЬЙМИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

Дикача наькъ тІа ҳилда шо

Химически реагентий Карабулакски завода комсомольский-молодежни бригадаоаца ди дикъ-угдолаш дукха гІулакхаш ВІашагІкхетара. Ух деноШка наькъ-баьхьарчита юкъе бар энергонеха слесараш А. Харьянов, В. Лукашев, В. Конов, КИП слесараш А. Шкубалев. В. Орлов, механически мастерскера слесарь Н. Сообников, кхыбараш.

Советски Эскара муьтІахара гІулакх де болхача кагийча наха тешаш ма1ахоаца ди дикъ-угдолаш дукха гІулакхаш в